

Preek prof. B. Holwerda – H.C. Zondag 37

Ps. 48 : 1

Ps. 24 : 5 en 2

Ps. 15 : 1, 2, 3 en 4

Ps. 86 : 4

Ps. 86 : 5 en 7

Lezen: Matteus 5 : 17 – 37

Tekst: H.C. Zondag 37

Geliefden in onze Heere Jezus Christus,

Vanmiddag is aan de orde van behandeling Zondag 37, over de eed. En dit is een Zondag die bij ons niet direct in het middelpunt van de belangstelling staat. We vinden eigenlijk dat er in de catechismus heel wat belangrijker onderwerpen zijn, b.v. het geloof, de voorzienigheid, de rechtvaardiging, de Sacramenten.

Iemand die iets weet over het ontstaan van de catechismus, is misschien zelfs geneigd om te zeggen: deze Zondag is wel een beetje uit de tijd. In de dagen van de Reformatie was dit nog een actueel onderwerp. Toen moest de kerk tegen de Dopersen strijden, die niets van de eed moesten hebben. Het lag voor de hand, dat de kerk toen in haar belijdenis ook iets zei over de eed. Maar die strijd tegen de Dopersen is al lang achter de rug, en dus heeft deze Zondag zijn actualiteit verloren.

En zeg nou zelf: hoe vaak komt het in ons leven voor dat we een eed moeten afleggen? Waarschijnlijk zijn de meesten van ons daartoe nog nooit geroepen geweest. En anderen, die wel een eed moesten zweren, voor de rechtbank, of bij de aanvaarding van hun ambt, voor die anderen was het toch ook maar iets eenmaligs. We kunnen dus niet zeggen, dat de vragen die hier aan de orde komen, voor ons van levensbelang zijn.

Toch geloof ik, dat de zaak nog wel iets belangrijker is dan ze zo op het eerste gezicht lijkt. En dat juist, wanneer we rekening houden met de omstandigheden die de kerk in de tijd van de Reformatie tot de belijdenis van Zondag 37 brachten.

Zo-even zeiden we, dat het de Dopersen waren, die ten aanzien van de eed een afwijkend geluid lieten horen. Maar die eed was voor de Dopersen niet een opzichzelfstaand, incidenteel punt; nee, de kwestie hing bij hen samen met vele andere kwesties.

Want om dezelfde reden waren de Dopersen ook tegenstanders van het in rekening brengen van rente, van de militaire dienst, en bij de meer radicale groepen ook van het overheidsgezag en het huwelijk. Met de kwestie van de eed hangt dus een heel complex van andere vraagstukken samen, die allemaal te herleiden zijn tot eenzelfde *geesteshouding*, die aan al deze kwesties ten grondslag ligt.

De strijd, die hier in deze Zondag aan de orde is, is dus niet een strijd om de eed als zodanig, om de eed zonder meer, want destijds hing de eed met van alles samen. De strijd gaat hier tegen de *geest* waaruit o.a. ook de verwerping van de eed voortvloeide. Onze belijdenis bestrijdt hier de Dopersen niet om één losse, opzichzelfstaande ketterij, maar om hun hele ketterse geest, zoals die ook hier aan het licht trad. De strijd ging ten diepste niet over de eed op zichzelf, maar over de verhouding tussen natuur en genade.

De Dopersen waren van mening dat de genade in Jezus Christus volkomen tegengesteld was aan het hele geschapen leven. Wie door Christus verlost was, en onder de heerschappij van de genade was gekomen, was daarmee losgemaakt van heel het natuurlijke leven, en van de wetten die voor dat natuurlijke leven golden. Dat was tóch immers maar het aardse, en wie geestelijk was, moest zich daarvan losmaken.

Om Christus' wil werden die Dopersen dus tegenstanders van het natuurlijke, van het gewone mensenleven met al zijn instellingen en wetten en verordeningen. Daarom wezen ze het huwelijk af - dat was toch maar iets vleselijks - , en ze wezen ook het overheidsgezag af - dat was toch maar iets van deze wereld - , ze weigerden de eed - want de hele rechtspraak hoorde toch ook bij dat „natuurlijke“ - , rente in rekening

brengen, dat wezen ze af, en de militaire dienst ook, want dat waren allemaal dingen van dit leven, dat voor de Christen had afgedaan. Ze werden dus *vanwege* het verlossingswerk van God *de Zoon*, tegenstanders van het leven en de wetten voor het leven, zoals die door God *de Vader* waren gegeven. Eigenlijk was het dus geen strijd over de eed, maar over de Drieëenheid, omdat ze God *de Zoon* in Zijn verlossingswerk tegenover God *de Vader* in Zijn scheppingswerk stelden. En de twist over de eed is slechts een heel klein onderdeel, een momentopname uit die geweldige strijd over de vraag, hoe een Christen tegenover dit leven moet staan, tegenover het werk van God de Vader. Over de vraag, of hij om Christus' wil „nee” moet zeggen tegen dit leven, dan wel of hij om Christus' wil „ja” moet zeggen tegen de dingen van dit leven.

Als u dat begrepen hebt, dan begrijpt u nu ook dat deze Zondag nog niets van zijn actualiteit heeft verloren. De grote vraag: hoe moet een Christus tegenover dit leven staan? — die grote vraag wordt in deze Zondag beantwoord ten aanzien van een punt, dat op zichzelf niet zo belangrijk lijkt, maar dat in het grote geheel een kwestie van leven of dood is.

Zo bedien ik u dus Gods Woord over het thema: Het vraagstuk van de eed.

1. De genade in de eed.
2. De armoede van de eed.
3. De overwinning van de eed.

1. Allereerst wil ik vanmiddag iets zeggen over de genade die er in de eed ligt. U weet allemaal wel wat het doel van de eed is. Die is er, om in een wereld vol leugen zekerheid te geven aan het menselijk leven. De eed zou er nooit geweest zijn, als het verschrikkelijke feit van ontrouw en leugen niet bestond. De eed gaat dus altijd uit van de heerschappij van de zonde.

Daar hoeft ik niet veel over te zeggen: de zonde heeft alles in ons mensenleven verwoest: het zakendoen, het huwelijk, menselijke relaties, de handel, het is allemaal kapotgemaakt door de zonde. En zo heeft die zonde zich ook meester gemaakt van die heel specifieke vorm waarop de mensen met elkaar communiceren; dan bedoel ik de taal. De taal was één van de middelen waardoor God contact heeft gelegd tussen mensen onderling. God wilde in Zijn grote gunst ook daardoor de eenzaamheid van de mens opheffen. Daarom gaf Hij hem de mogelijkheid om met de ander te spreken, en door het Woord (met een hoofdletter) kon God met de mens gemeenschap oefenen. Wat zou ons leven arm zijn, als we helemaal alleen waren en volkomen op onszelf waren aangewezen. We zouden geen communicatie meer hebben. Maar nu geeft God ons een oog om elkaar te zien, een oor om elkaar te horen, een hart om elkaar lief te hebben, een mond om met elkaar te spreken, voeten om naar elkaar toe te lopen en noem maar op. En vooral de taal is in het mensenleven van grote betekenis: nu kunnen ze hun gedachten uitwisselen, nu kunnen ze elkaar de geheimen van hun hart openbaren, nu kunnen ze elkaar ook door het woord toezeggingen doen, elkaar trouw beloven en zo de één op het woord van de ander laten steunen.

Maar de zonde heeft ook onze beloftewoorden volkomen vergiftigd. U weet wel: nu de zonde gekomen is, nu zeggen we maar wat, nu beloven we maar raak, zonder dat we ons aan ons woord houden. Nu is ons woord, waarop de ander zou moeten kunnen steunen, onbetrouwbaar geworden en bedrieglijk. Nu zijn er oppervlakkige beloften, die alle diepte en inhoud missen; er zijn onnadenkende beloften, waarvan we zelf de reikwijdte niet eens overzien; er worden overhaaste beloften gedaan, die we straks vergeten zijn of straks niet kunnen houden; we hebben ook de bewust-misleidende belofte, waarmee we de ander op een dwaalspoor brengen. En daarom hebben we eigenlijk niets meer aan elkaar: we weten nooit, waar we met de ander aan toe zijn. Als iemand ons vandaag wat belooft, meent hij het dan ook? Heeft hij zelf wel door, wat hij zegt? Zal hij het niet vergeten? Leidt hij me om de tuin?

Nu is dus die mooie communicatie met woorden een puinhoop geworden. Het moest naar Gods bedoeling houvast en zekerheid geven aan ons leven, en rust en glans; in het woord moest de liefdesgemeenschap tot ontplooiing komen. Maar, nú maakt het woord het leven onzeker. Het is zo erg, dat als iemand iets zegt, we meteen denken: zit er misschien iets achter? Kan ik hem wel vertrouwen? De hele samenleving is vol leugens, en ze is door de leugen stukgemaakt. We hebben de *naaste* in onze woorden niet meer lief, want we hebben *God* niet meer lief. Onze woorden geven aan de menselijke samenleving geen houvast meer, want onze woorden missen de binding aan God.

Daarvan hebben ook de heidenen nog wel enig besef, dat er geen houvast is tussen mensen onderling, als er niet eerst de binding aan God is. Dat we ook in het woord, dat we tot mensen spreken, bedrieglijk zijn, tenzij we dat woord spreken in aanwezigheid van God. Dat ons woord slechts dan houvast heeft en zekerheid geeft, als we het niet alleen uitspreken voor menselijke oren, maar eerst en vooral voor goddelijke oren, met Hem als getuige.

En zo is de eed ontstaan. Daarin spreken we uit: wat ik nu zeg en beloof, dat meen ik volstrekt serieus. Dat zeg ik niet zomaar, om straks weer net te doen alsof ik nergens van weet; dat zeg ik niet, om morgen weer te ontkennen, dat ik het gezegd heb. Nee, ik weet, dat we hier met z'n *drieën* zijn: u en ik en God. Hij staat hier bij als getuige. God hoort wat wij hier afspreken. En als wij onze woorden niet zouden houden, God is hier aanwezig; dan mag *Hij* zeggen wat we afgesproken hebben, want Hij heeft het gehoord. Dan mag Hij onze leugen verbreken door Zijn waarheid en trouw. Want ú kunt liegen, en ik kan liegen, maar *Hij* liegt niet; we hebben een betrouwbare getuige, en als we verschil van mening krijgen... we hebben ons al bij voorbaat op Hem beroepen en ons aan Zijn uitspraak gebonden. De Heere is getuige tussen u en mij.

Dat, geliefden, is de eed. De eed wil zeggen, dat we temidden van een gebrek aan houvast tussen mensen weer een vast punt hebben; dat menselijke woorden, die in zichzelf *onbetrouwbaar* zijn, verankerd wordt in God. De eed betekent, dat wij, door ons in onze woorden te binden aan God, ons ook weer solide binden aan de mensen; dat de leugen onder de mensen overwonnen wordt door de trouw aan God. Wij zweren bij Hem, d.w.z. we binden ons in onze woorden aan Hem, en daarom binden we ons ook weer aan de mensen, en daardoor krijgen onze woorden weer houvast en zekerheid.

Ja, bij de heidenen ging dat maar zo zo. Want de heidenen kennen God niet. Als zij zweren, binden ze zich aan de god van hun fantasie, en omdat hun god een afgod is, een niets, een ijdelheid, omdat hun god geen zekerheid biedt, daarom is ook hun binding aan hun god uiteindelijk niets en ijdelheid. Hun god biedt geen houvast of zekerheid, daarom is ook hun binding aan die god zonder houvast of zekerheid. De eed bij een afgod is tenslotte zelf weer een daad van leugen; ze kennen de waarheid niet, ook niet in hun eden; daarom overwinnen zij door hun eden de leugen niet.

Maar bij Israël is dat anders. Daar heeft God zich geopenbaard, Hij maakt zich ook in het derde gebod bekend als de Heere, hun God, die hen uit Egypte heeft uitgeleid. Hij is de Heere, en die naam is de waarheid. Die naam zegt inderdaad, wie God is. Hij is, die Hij is, ze kunnen op Hem rekenen. En Hij heeft hen uit Egypte uitgeleid. Hij heeft hen verlost van de afgoden en van de binding aan de afgoden. Hij openbaart zich dus aan hen als de Waarachtige en de Getrouwe, en doet hen zweren bij Zijn Naam; d.w.z. ze zweren bij het houvast, bij de waarheid, bij de trouw van hun God. Zij zweren niet bij een god die ze zelf verzonnen hebben, zonder hem te kennen; niet bij een god-van-leugen, waardoor al hun eden uiteindelijk krachteloos worden. Maar ze zweren bij de God van volmaakte trouw en absolute waarheid. En die naam van de Heere is dus werkelijk het vaste punt temidden van de leugen van mensen, het *enige* vaste punt. Dat is niet maar een denkbeeldig houvast, maar een echte houvast. En wanneer ze nu bij Hem zweren, binden ze zich aan de absolute waarheid. De God der waarheid heeft Zijn naam onder hun leven gelegd als het vaste fundament. Nu kunnen ze op dat vaste fundament hun hele leven bouwen; nu kunnen ze in Gods onwankelbare houvast ook hun taal funderen en verankeren. In hun eed bij de Naam des Heeren maken ze hun woorden vast aan Zijn trouw, aan Zijn waarheid, en daardoor krijgt hun onderlinge communicatie, elke belofte en elke toezegging van hen, houvast. Hun woorden staan nu op het vaste fundament van de Naam des Heeren, en daarom zijn ze zelf vast; en daarom maken ze het mensenleven

weer hecht en solide.

Geliefden, dat is de genade van de eed. Gods Naam is geopenbaard. D.w.z. er is nu weer een vast punt onder de mensen. Deze God is niet een zelfgemaakt droombeeld, niet het product van hun fantasie, maar deze God is zelf de waarheid. Ze kunnen nu in een leven dat steeds chaotischer wordt, temidden van alle onzekerheid, weer één absoluut vast punt ontdekken, en in hun eed kunnen ze met het houvast van God heel hun mensenleven vast en zeker maken. Ze kunnen al hun woorden verbinden aan de onwankelbare vastheid van Gods Naam, aan de waarheid zelf. Nu wordt Gods Naam, de Waarheid zelf, in de eed het geweldige middel om de leugen te overwinnen. De eed is dus een *genademiddel*.

Ik hoop, dat u nu begrijpt, waarom de strijd van de kerken tijdens de Reformatie ook op dit punt zo belangrijk was. Als het er alleen maar om ging dat de Dopersen de eed verwierpen, omdat ze het woord van Christus verkeerd begrepen toen Hij zei: „zweer in het geheel niet“, dan zouden we zeggen: ach, maak je daarover toch niet zo druk. Als het ging om een misverstand ten aanzien van één tekst in de Bijbel, dan zouden we tegen de mensen die bezwaar hebben een eed af te leggen, kunnen zeggen: "Laat ook maar, u kunt, als het nodig is, volstaan met een belofte zonder meer." Maar, er zat veel meer aan vast. Dit was geen misverstand ten aanzien van één afzonderlijk Bijbelwoord, maar dit ging ten diepste om de verwerping van de Naam des Heeren, de miskennis van heel Zijn openbaring. De Dopersen zeggen: "De eed, dat is iets werelds, net als het huwelijk, de militaire dienst en rente. En als God zich openbaart, dan betekent dat, dat we heel die wereld moeten loslaten als antigoddelijk." De Naam des Heeren staat bij de Dopersen *tegenover* het mensenleven, zo breed als dat is. En daartegen zijn de kerken van de Reformatie in het geweer gekomen. De Naam des Heeren staat niet *tegenover* het leven, maar die Naam wordt geopenbaard om aan het mensenleven weer een hechte basis te geven. Zonder de openbaring van Gods waarheid is het mensenleven onzeker; zonder die Naam is er geen trouw en houvast in het zakenleven, in het huwelijksleven, in het burgerleven. Maar God heeft Zijn waarheid geopenbaard, opdat het leven weer een fundament zou hebben, opdat op dat vaste fundament het leven zou worden gebouwd. En omdat de kerk dát zag, heeft ze beleden: aan de Naam des Heeren moet alles worden vastgemaakt. Dan is er weer zakelijke trouw en huwelijkstrouw en trouw in de onderlinge communicatie. De openbaring van God betekent nooit verwerping van het geschapen leven, maar aanvaarding van het fundament voor het leven; gezondmaking van het leven. Daarom streden ze zo fel, ook voor het behoud van de eed, want het ging niet om een eed meer of minder, maar het ging om het fundament voor heel het leven en om de gezondmaking van hoe we in onze woorden met elkaar omgaan. Alles, ook onze woorden, moeten worden vastgemaakt aan de Naam des Heeren, dan is het leven gezond.

Geen wereldmijding, geen negéring van wat God geschapen had; nee, aanvaarding van heel het geschapen leven, zoals het werd vastgelegd op de Naam des Heeren, en daardoor verlost.

2. Nu zitten echter velen met die woorden van Jezus: zweert in het geheel niet, noch bij dit, noch bij dat. Laat uw ja ja zijn en uw nee nee. Wat hierboven uitgaat, elke eed dus, is uit de boze. Dit is toch wel erg scherp geformuleerd: zweer helemaal niet; want de eed is uit de boze.

En daarover gaat het tweede punt van de preek: de armoede van de eed.

Aan de ene kant geloven we dus tegen alle Doperse opvattingen in, dat de eed een grote genadegave is, omdat daardoor het mensenwoord zich bindt aan God, waardoor trouw en waarheid bevestigd worden. Maar tegelijk zien we toch ook heel duidelijk de andere kant: de eed, hoewel het een grote genadegave is, de eed betekent een grote armoede.

Waarom? In de eerste plaats, omdat de eed misbruikt kan worden. De eed, waardoor men zijn woord aan God bindt, zelfs de eed kan een grote schijnvertoning zijn, met als enige doel misleiding. De Joden in Jezus' dagen waren daar erg geraffineerd in. Zij beseften heel goed, dat de eed tot doel had je woord te bekrachtigen, geloofwaardig te maken. Maar de Farizeeërs, met hun letterzifterij, zagen kans om ook het gebod van de

eed te ontduiken. Ze hadden er een truukje op gevonden: als u een eed zweert bij de Heere, dan moet u die eed houden. Let wel, als het een eed *bij de Heere* is. Daarmee zeiden ze tegelijk dat andere eden niet bindend waren. En daarom zwoeren ze bij van alles en nog wat, zodat ze de vrijheid hadden om mensen te bedriegen. Als iemand zwoer bij de Tempel, dat was niets; want dan kon hij de stenen van de Tempel bedoelen; maar wanneer hij een eed zwoer bij het *goud* van de Tempel, dan was hij verplicht die eed te houden. Want dat goud was aan de Heere gewijd.

Een ander voorbeeld: zweren bij het altaar, bij dat levenloze ding, was niet bindend; zo'n eed mocht gerust worden gebroken; maar was het een eed bij de *gave* op het altaar, bij de gave, die aan de Heere gewijd was, dan was men wél gebonden. En ook: wanneer men zwoer bij de wet, dan was dat niet erg; men kon dan best het *papier* bedoelen waarop die wet geschreven stond; en een eed bij dat stuk papier was geen eed bij de Heere, en dus niet bindend. Maar wanneer men had gezworen bij de *woorden* van de wet, dan lag het anders; want die woorden waren door God zelf gesproken; en een eed bij die goddelijke woorden moest men daarom wél houden.

U snapt wel, waar dit op uitdraaide. Met wat handigheid is de eed op die manier in dienst van de leugen gesteld. Men gebruikt een paar zwaar klinkende eedformules, waaraan men gebonden is; maar men heeft een nog veel groter aantal *lichte eden* bedacht, die men rustig mag breken.

God gaf de eed om de heerschappij van de leugen te breken en zo de menselijke samenleving mogelijk te maken. Maar de Joden maken ervan: je mag rustig liegen en bedriegen, je mag zo onbetrouwbaar zijn als je maar wilt; je mag zelfs meineed plegen, als je maar zorgt dat je het met de goede formule doet. Dat was het totale morele verval van de Joden. Erger zelfs dan meineed; wie meineed pleegt, kan in zijn hart tenminste nog erkennen dat het niet mag; die kan zich daarover nog onrustig voelen. Maar in het systeem van de Joden wordt de meineed niet alleen goedgepraat en gewoon toegelaten, maar zelfs verdedigd en beloond. Hier is de leugen geen zonde meer, hier wordt opzettelijk en onder ede de waarheid verkracht; niet maar per ongeluk, maar bewust.

Jezus heeft het in Zijn dagen gezien; bijvoorbeeld die jood, die wat aan zijn naaste belooft; die zegt: bij de Tempel, dat zal ik doen. Hij legt een eed af, zodat die naaste denkt: op hem kan ik rekenen. Maar de Jood heeft hem voor de gek gehouden; en hij heeft zich al bij voorbaat ingedekt. Als de naaste hem later zou verwijten dat hij hem bedrogen had, dan zal hij antwoorden: "Ik zei toch niet: bij het *goud* van de Tempel, maar: bij de Tempel, en dan hoef ik me er niet aan te houden." Men liegt en bedriegt, men zweert bij hoog en bij laag. Men doet alsof men de waarheid hoog in het vaandel heeft, maar men heeft zich al bij voorbaat voorgenomen zijn woord te breken. En men heeft zijn geweten al gesust: het was toch maar een *lichte eed*; zelfs God kan je niets meer maken. Ze hebben zichzelf een vrijbrief gegeven om elkaar bij de neus te nemen. Een slimme zet toch, om zo'n lichte formule te kiezen. Dan moet die ander maar niet zo dom zijn om dat als een zware, verplichtende eed op te vatten. Die is dan veel te goed van vertrouwen. Hij denkt dat hij uit de mond van de ander een eed gehoord heeft. Maar straks is hij gedupeerd, en dan heeft hij geen recht van spreken; die ander mag hem toch onder ede bedriegen, als hij maar oppast met de formule? Zo erg is het in Israël geworden, dat de grofste meineed geoorloofd is. Ze denken dat geen mens, en ook God niet, hen iets kan verwijten.

De eed, dat middel ter verdediging van de waarheid, is hier het grote wapen van de leugen geworden. God gaf de eed, opdat ze op Zijn Naam hun leven weer hecht en solide zouden maken. Maar zij gebruiken die Naam, om letterlijk alles op losse schroeven te zetten, en de laatste resten van trouw en waarheid te vernietigen. Alle besef van eerlijkheid gaat hier te gronde. Wat blijft er over, als men eenmaal een weg gevonden heeft die meineed geoorloofd maakt?

Toen heeft Christus gestreden voor het karakter van de eed. *Elke* eed is naar zijn karakter een aanroepen van Gods Naam. Het maakt niet uit welke formule men kiest, of men nu zweert bij de Tempel of bij Jeruzalem, bij de hemel of bij de aarde, dat doet er niet toe. Want de Tempel is Zijn troon, de aarde Gods voetbank, Jeruzalem Zijn stad, de Hemel Zijn woning. Wie zweert, ongeacht op welke manier, die zweert *altijd* bij God. Wie

een eed aflegt, verplicht zichzelf altijd tot trouw; immers, hij bindt zijn woord aan de Naam van de Heere, hij koppelt zijn eigen trouw vast aan de trouw van zijn God. Hij zegt: zo trouw als de Heere is, zo trouw ben ik ook; zo waarachtig als de Heilige is, zo waarachtig ben ik ook.

Maar dat Christus zo spreken moest, bewijst dat de eed *armoede* is. De eed mag dan door God gegeven zijn om de leugen te bestrijden, maar daarmee is de eed niet onttrokken aan het misbruik door de mens. God geeft de eed wel in Zijn genade, om vastheid in het leven te brengen; maar daarmee is nog niet gezegd, dat de mens die eed nu ook ter wille van de waarheid gaat gebruiken. Als hij wil, kan hij daarvan ook een instrument van de leugen maken, om alles op losse schroeven te zetten. God geeft wel een mooi wapen voor de zegepraal van de waarheid, maar de verleugende mens kan daarvan verkeerd gebruik maken. Hij kan maken, dat dit middel erger wordt dan de kwaal. En het middel *is* bij de Joden erger geworden dan de kwaal. Want de kwaal, de leugen, was erg. Maar het middel maakte de kwaal nog erger en het leven nog onmogelijker: het middel werd gebruikt om de kwaal te verergeren, om de zonde te verdedigen.

De armoede van de eed. Ja, de eed blijft arm, zelfs wanneer ik er géén misbruik van maak. Want immers, dat ik de eed nodig heb in sommige gevallen, dat bewijst dat de zonde er nog is, dat de leugen nog niet vernietigd is. Als ik bij sommige van mijn woorden God tot getuige aanroep, dan wil dat dus zeggen, dat ik niet al mijn andere woorden voor Zijn aangezicht spreek. Dat hoeven nog geen leugens te zijn. Maar dan heb ik woorden die God hoort; en andere woorden, die niet voor Zijn aangezicht gesproken zijn.

Dat bedoelde Jezus, toen Hij zei: wat daar bovenuit gaat, *elke eed dus*, is uit de boze. Niet, dat elke eed zondig is; maar elke eed is slechts te danken aan de realiteit van het kwaad. Als er geen leugen was, dan zou er ook geen eed nodig zijn.

De eed is er wel, en heeft ook grote waarde; en toch zou de eed er *eigenlijk* niet moeten zijn; een wereld waar gezworen moet worden, is nooit de ideale wereld. De eed is wel een wapen om de leugen te bestrijden, maar laat als zodanig aan de leugen nog altijd een heel terrein ter beschikking. Het is pas dán weer goed met mijn woorden, wanneer ik maar niet eens af en toe Hem als Getuige aanroep, maar wanneer ik ál mijn woorden in waarheid spreek, wanneer ik ál mijn woorden voor Zijn oren spreek. Vandaag leg ik bij een enkele bijzondere gelegenheid een eed af. Daarmee erken ik, dat de leugen nog een groot terrein heeft. Vandaag roep ik Gods Naam aan; maar alleen bij bijzondere gelegenheden, als het er heel erg op aankomt; net alsof het niet elke seconde op de waarheid aankomt; net alsof alleen God getuige moet zijn bij enkele heel serieuze en gewichtige dingen, en niet alle dingen serieus zijn. Wie Christen is, kan daarom nooit vrede hebben met de eed. Hij zal die wel zweren, om daardoor trouw en waarheid te bevestigen. Maar de eed blijft voor hem altijd een triest ding. Want er moet nog tegen de leugen worden gevochten, de waarheid heeft nog niet overwonnen. God wordt bij sommige gelegenheden aangeroepen; wij zien Hem nog niet aanwezig bij alle gelegenheden. Dat is onze ellende, die ons door het gebod van de eed wordt geopenbaard: we zijn nog niet, waar we wezen moeten. De waarheid is in de wereld nog niet absoluut: en wijzelf, wij weten nog niet, dat we elk woord spreken voor het oor van God, ook die woorden, waar we Hem niet expres bij aanroepen.

3. We komen bij ons derde punt. De eed is armoede, daarom blijven we uitzien naar de tijd, waarin de eed niet meer zal bestaan, waarin we van de eed verlost zijn. En we hebben de zekerheid, dat die tijd komen zal. Want Christus heeft Zijn Geest uitgestort in ons hart. Nu zijn wij allen profeten; en profeten zijn geen mensen die vandaag *Gods* Woord, en morgen hun *eigen* woord spreken; profeten spreken *altijd* Gods woord; zij spreken *altijd* Zijn waarheid. Profeten zijn de mensen die weten wat Elia zei: *zo waarachtig als de Heere leeft, voor Wiens aangezicht ik sta*. Profeten hebben altijd de waarheid in hun mond en spreken hun woorden voor Gods oren.

Nu, geliefden, u bent tot profeten gezalfd. Als u nu spreekt, spreek dan de woorden van God. Wandel niet af en toe in Gods nabijheid, bij wijze van uitzondering. Maar wandel

voor het aangezicht van de Heere in de waarheid. Als u zo leeft, dan hebt u geen eed meer nodig. U hoeft God dan niet meer opzettelijk aan te roepen, omdat u zich er van bewust bent, dat u *altijd* spreekt met Hem als getuige. U hoeft dan nooit meer een eed af te leggen, omdat al uw gewone woorden de kracht van een eed hebben. Laat uw ja heel simpel ja zijn, en uw nee heel gewoon nee, zonder iets erbij; omdat u niet af en toe eens een sprong naar de waarheid doet, maar omdat u in de waarheid wandelt. Het is Pinksteren geweest; spreek al uw woorden met de kracht van een eed en met het doel van de eed, spreek ze zonder eedformule, zeg ze allemaal voor Gods oren. Dan is uw woord door de kracht van de Geest even vast als Gods woord, en dan is bij u het mensenleven weer gezond gemaakt. U bent door de Geest verlost van bijzondere eedsformules, omdat al uw gewone woorden de kracht van een eed gekregen hebben.

Elia zwoer: *zo waarachtig als de Heere leeft, voor Wiens aangezicht ik sta. Wij zijn profeten, die altijd voor Zijn aangezicht staan. Daarom hebben wij geen eed meer nodig. Het is geen uitzondering maar regel, dat we voor Zijn aangezicht staan, en voor Zijn oren spreken. Omdat dat gewoonte werd, hoeven we het er niet meer bij te zeggen. Wij zweren niet meer met een aparte formule: we zweren elke seconde.*

Amen.